

Skjøtselsinnspill for Esvika, Asker kommune

Kim Abel

BioFokus-notat 2012-12

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Asker kommune ved Tomas Westly gitt innspill til skjøtsel av en dam og en slåttemark rundt det gamle hovedhuset ved Esvika i Asker kommune.

Nøkkelord

Esvika
Asker kommune
Skjøtsel
Naturtyper
Slåttemark
Dam

Omslag

Dammen ved Esvika.
Foto: Kim Abel

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-213-5

BioFokus-notat 2012-12

Tittel

Skjøtselsinnspill for Esvika, Asker kommune

Forfatter

Kim Abel

Dato

12. juli 2012

Antall sider

11 sider

Refereres som

Abel, K. 2012. Skjøtselsinnspill for Esvika, Asker kommune. BioFokus-notat 2012-12. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Asker kommune

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO
Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

Asker kommune ved Tomas Westly ønsket skjøtselsinnspill på to områder ved Esvika i Asker kommune. Det ene er en forholdsvis stor eng som ligger mellom det gamle huset i sør og sjøen i nord. Rune Aanderaa har i noen år slått denne enga som et bidrag til Stillscape (<http://www.stillscape.no/>). Etter at Stillscape opphørte er denne aktiviteten overlatt til Asker kommune og de ønsker derfor innspill på om enga har natur- og kulturverdier som tilsier at skjøtselen skal prioriteres. Det andre området er dammen som ligger rett sør for huset. Denne dammen er under sterkt gjengroing. Asker kommune ønsket innspill på ulike tiltak for å utbedre naturkvalitetene til dammen.

Enga er ikke tidligere registrert som noen naturtype i Direktoratet for naturforvaltning sin oversikt over prioriterte naturtyper (www.naturbase.no), men dammen ligger inne som «dam» med verdien svært viktig (A). Det er en forekomst av småsalamander i dammen.

Metode

BioFokus ved Kim Abel befarte området i felt den 11.06.2012 og 12.07.2012.

De to lokalitetene ble vurdert i henhold til Direktoratet for naturforvaltning sin Håndbok 13, kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold. Aktuelle skjøtselstiltak ble vurdert ut ifra hvilke naturverdier lokalitetene besatte.

Resultater

Figur 1: Kart over undersøkelsesområdet. Naturtyper er markert med orange omriss og de to registrerte naturtypene gjennom dette prosjektet er nr 572 og 432.

Dam

Dammen lå fra før inne i Naturbase, men beskrivelsen var mangelfull og ikke i henhold til dagens krav til lokalitetsbeskrivelser. Lokalitetsbeskrivelsen er derfor oppdatert til gjeldende mal.

Lokalitet 432 – Konglungveien II

Innledning: Lokaliteten er opprinnelig lagt inn som naturtype i 2004 av BioFokus basert på funn av småsalamander gjort av Leif Åge Strand. Lokaliteten er sist oppdatert den 12.07.2012 av Kim Abel (BioFokus) i forbindelse med skjøtselsinnspill for dammen på oppdrag for Asker kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger rett sør for det gamle hovedhuset ved Esvika i en forsenkning i terrenget. Rundt dammen mot sør er det sumpvegetasjon og deler av området har tidligere vært en del av dammen. Dette området tørker ut ved lite nedbør. Rundt resten av dammen er det en smal sone med våtmarksvegetasjon før det går fort går over i ren gressplen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av dam (E09), utforming gårdsdam (E0901). Det er en markant grense mellom gressplen og våtmarksvegetasjon i den nordre halvdel av dammen, mens det i sør er sumpmark.

Artsmangfold: Av rødlistearter er det registrert småsalamander i dammen. Senest observert i 2007 av Kim Abel. Av karplanter er det mye mjødukt i den ytre sonen rundt dammen. I kant av dammen er det mye sverdlilje. I selve dammen vokser det vassgro, hesterumpe og andemat.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er under gjengroing og ligger i tilknytning til hage.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være svært viktig (A) på grunn av at det er en vegetasjonsrik dam med gode randsoner for amfibier. Det at det er en gammel og etablert dam trekker også verdien noe opp.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør graves opp for å motvirke den sterke gjengroingen. Dette bør gjøres over minimum to år hvor ikke mer enn halvparten av dammen graves opp hver gang. Gravingen bør gjøres så sent på høsten som mulig slik at amfibier har rukket å trekke opp fra dammen. En god sone rundt dammen bør ivaretas med tanke på vegetasjon. Det vil si at gressmatta ikke må utvides på bekostning av denne sonen. Hvis mulig kan dammen utvides noe mot sør da det tidligere har vært et vannspeil i denne delen også.

Figur 2: Vegetasjonsrik dam med sverdlilje, vassgro og hesterumpe. Foto: Kim Abel.

Figur 3: Rett sør for dammen er det sumpete og under fuktige perioder er dette en del av dammen. Foto: Kim Abel.

Slåttemark

Lokalitet 572 - Esvika

Innledning: Lokaliteten er kartlagt den 11.06.2012 og 12.07.2012 av Kim Abel (BioFokus) i forbindelse med skjøtselsinnspill for Esvika på oppdrag for Asker kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger rett nord for det gamle hovedhuset ved Esvika i en skrånende bakke ned mot sjøen. De øvre deler er noe flatere og tørrere, mens de nedre deler og til dels kantene er forholdsvis fuktige. Lokaliteten er avgrenset av skog både i øst og vest og strand mot nord og hus mot sør. Jordsmonnet er næringsrikt og noe baserikt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av slåttemark (D01), utforming frisk/tørr, middels baserik eng (D0107). Den nedre halvdel ville alene ikke kvalifisert som en naturtype, men i og med at den henger sammen med mer verdifullt areal i øvre del er den inkludert i denne naturtypen. Den bidrar med å gi større variasjon i enga, samt at fuktenger som er slått og med et variert artsmangfold er forholdsvis sjeldent i Asker. Vegetasjonstypen er i de øvre deler dominert av frisk/tørr, middels baserik eng i lavlandet (G7), mens de nedre deler er dominert av frisk, næringsrik gammeleng (G14).

Artsmangfold: Ingen sjeldne eller rødlistede arter er registrert, men det er innslag av kravfulle arter som bl. a. dunkjempe, dunhavre og rødknapp. I de nedre delene kommer det inn bl.a. lodnestarr og bleikstarr. Ellers en del innslag av nitrofile arter i nedre del.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det har ikke blitt gjort noen dypere undersøkelser av tidligere brukshistorie, men de siste årene (kanskje fem) har området blitt slått med en tohjulstraktor og graset blitt samlet inn (Rune Aanderaa pers med.). Før det har trolig deler av enga blitt skjøttet som plen, samt at deler av skråningen vært dyrket opp for en del år siden.

Fremmede arter: Skvallerkål har etablert seg sterkt i kantene i nedre halvdel av enga.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være lokalt viktig (C) grunnet at enga fortsatt har rester av kulturengsplanter og er av forholdsvis stor størrelse. Slåttemark av en viss størrelse i Asker er veldig sjeldent forekommende.

Skjøtsel og hensyn: For å utvikle verdiene knyttet til karplantefloraen på enga anbefales det en årlig slått. Slåtten bør ikke tas tidligere enn siste halvdel av juli litt avhengig av den aktuelle vekstsesong. De fleste urtene skal rekke å sette frø før slåtten. Etter at enga er slått skal gresset få lov til å bakketørke på lokaliteten før det samles inn etter et par dager. Gresset må deponeres utenfor slåttemarka. I den nedre halvdel kan det med fordel slås to ganger på de arealene med mye skvallerkål. En gang like før blomstring og en gang i

sammenheng med resten av arealet. Når skvallerkålen er sterkt redusert i antall kan området slås en gang i året sammen med resten av arealet.

Figur 4: Den øvre delen av enga er tørrere enn den nedre delen. Foto: Kim Abel.

Figur 5: Den nedre delen av enga er dominert av fuktmark. Foto: Kim Abel.

Utdypende om skjøtsel

Dam

Dammen bør graves opp for å motvirke den sterke gjengroingen. Dette bør gjøres over minimum to år hvor ikke mer enn halvparten av dammen graves opp hver gang. Helst med et par års mellomrom. Gravingen bør gjøres så sent på høsten som mulig slik at amfibier har rukket å trekke opp fra dammen. En god sone rundt dammen bør ivaretas med tanke på vegetasjon. Det vil si at gressmatta ikke må utvides på bekostning av denne sonen. Hvis mulig kan dammen utvides noe mot sør da det tidligere har vært et vannspeil i denne delen også.

Et annet alternativ er å grave ut en «ny» dam i sør (sumpområdet) og la denne «overta» mye av vegetasjonen fra den eksisterende dammen gjennom noen få år. Når denne dammen har fått utviklet en stabil og god vegetasjon kan den eksisterende dammen graves opp. På den måten vil en bedre bevare kontinuiteten i både vegetasjon og fauna.

Ved begge metoder er det viktig å lage dammen slik at en får både dype og grunne partier. Størrelsen på dammen kan gjerne utvides samtidig som en fjerner mye av kratt- og skogvegetasjonen mot sør. En god amfibiedam skal være solrik.

Slåttemark

Det er ikke så mye å supplere med angående skjøtselen på slåttemarka. Det viktige er å la de fleste urtene få lov til å blomstre ferdig før det blir slått. Slik situasjonen var sesongen 2012 ble enda slått for tidlig slik at urtene ikke fikk satt frø. Resultatet blir en eng med større preg av gressmatte enn av blomstereng.

For å utvikle verdiene knyttet til karplantefloraen på enda anbefales det en årlig slått. Slåtten bør ikke tas tidligere enn siste halvdel av juli litt avhengig av den aktuelle vekstsesong. De fleste urtene skal rekke å sette frø før slåtten. Etter at enda er slått skal gresset få lov til å bakketørke på lokaliteten før det samles inn etter et par dager. Gresset må deponeres utenfor slåttemarka. I den nedre halvdel kan det med fordel slås to ganger på de arealene med mye skavllerkål. En gang like før blomstring og en gang i sammenheng med resten av arealet. Når skvallerkålen er sterkt redusert i antall kan området slås en gang i året sammen med resten av arealet.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisseting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>